УДК 37.014.53:37.044 «406»:0049

Іван ВЄТРОВ,
перший проректор -
проректор з науково-методичної роботи
та ІОТ Рівненського ОІППО

ВЕБ-ПОРТАЛ «ОСВІТА РІВНЕНЩИНИ» ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

У статті аналізується процес упровадження інформаційно-освітніх технологій, відкритих систем освіти, створення навчальних онлайн-контентів, інтернет-комунікацій на сучасному етапі розвитку освітньої галузі. Розглядається інформаційно-комунікаційна модель освітнього середовища на прикладі регіонального веб-порталу «Освіта Рівненщини», його функцій та контентів.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційні технології, єдине інформаційно-освітнє середовище, контент, інтернет-технології.*

В статье анализируется процесс внедрения информационно-образовательных технологий, открытых систем образования, создание учебных онлайн-контентов, интернет-коммуникаций на современном этапе развития образовательной отрасли. Рассматривается информационно-коммуникационная модель образовательной среды на примере регионального веб-портала «Образование Ровенщины», его функций и контентов.

Ключевые слова: *информационно-коммуникационные технологии, единая информационно-образовательная среда, контент, интернет-технологии.*

The article focuses on the applications of information and educational technologies, open systems of education. The creation of educational web content and online communication today is analyzed. The paper presents the example of regional web-portal "Rivne Education" with its features and content.

Key words: *information and communication technologies, uniform educational environment, content, online technologies.*

Постановка проблеми. Рівень розвитку освіти уже давно потребує суттєвої модифікації. Разом зі змінами, які відбуваються в державі, особливого значення набувають новітні технології. Адже сучасний світ неможливо уявити без комп'ютерних технологій, вони посіли належне місце практично в усіх сферах діяльності людини. Освітній процес не є виключенням. Використання інформаційно-комунікаційних технологій гармонійно вписується у Концепцію сталого розвитку, згідно з якою суттєво заощаджуються природні багатства, відбувається процес збереження здоров'я людини та охорона навколишнього середовища. Проте будь-які інновації мають адаптуватися до змісту освіти, тому що лише такий підхід забезпечить ефективний розвиток економіки, інформаційного суспільства, а відповідно – й держави.

Метою дослідження є створення моделі інформаційно-освітнього комунікаційного середовища на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. Упровадження новітніх технологій у систему освіти робить її більш доступною, сприяє формуванню якісно нового середовища існування людини, призводить до підвищення ефективності освітніх результатів, прискорює процес управлінської діяльності.

Указом Президента України № 1497/2005 «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [9] передбачено «вжиття заходів щодо створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед з питань охорони здоров'я, освіти, науки, культури, довкілля».

Крім того, Указом Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» [10] зобов'язано «…забезпечити ефективне використання інформаційних, зокрема мультимедійних та електронних засобів навчання, створення мережі інформаційного забезпечення сфери освіти, впровадження інтерактивних методів навчання», передбачено забезпечення навчальних закладів телекомунікаційними засобами виходу до інформаційної мережі Інтернет.

Постановою Кабінету Міністрів України № 494 від 13 квітня 2011 р. затверджена Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015 року».

На сьогоднішній день у наукових колах усе більше уваги приділяється впровадженню та розвитку інформаційно-освітніх технологій, відкритості освіти, створенню навчальних онлайн-контентів, інтернет-комунікацій. Так, Ю.Биков важливим інструментом модернізації освіти вважає створення єдиного інформаційного освітнього простору – змістово-предметної, комп'ютерно-технологічної та інформаційно-комунікаційної платформ інтеграції й демократизації освіти [1].

Будь-які інноваційні технологічні освітні моделі потребують упровадження і активного застосування на практиці. «Відсталість технологій опрацювання дидактичної, методичної та звітної інформації негативно впливає на якість навчального процесу на уроці», – зазначають із цього приводу М. Львов, О. Співаковський та ін. [6].

На актуальності означеної проблеми неодноразово наголошували О. Співаковський, А. Гуржій, М. Львов, В. Лапінський та ін. [1; 2; 4; 6-8]. Особливу увагу дослідники зосереджують на питаннях формування ефективних інформаційно-аналітичної системи управління навчальними закладами, інформаційно-освітніх навчальних систем, створення єдиного освітнього простору.

Неабиякого значення набувають проблеми створення інформаційно-комунікаційного, методичного, документального середовища, навчального контенту для підвищення кваліфікації педагога та ефективної роботи на уроці, що покликані задовольняти основний попит на інформацію педагога, управлінця та методиста.

Зважаючи на вищесказане, в 2011 році нами був розроблений

інформаційно-комунікаційний веб-портал «Освіта Рівненщини» як багатофункціональний інструмент для всіх учасників навчально-виховного процесу: управлінців, методистів, учителів, вихователів, класних керівників, практичних психологів, соціальних педагогів загальноосвітніх, дошкільних, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладів, а в подальшому – учнів та їх батьків.

При розробці враховувалися реальні можливості інтернет-покриття, тому паралельно напрацьовувалися й упроваджувалися офлайн-контенти.

Метою створення порталу є необхідність спростити обіг методичних, навчальних матеріалів, документообіг, забезпечити їх максимальну доступність; удосконалити процес підвищення кваліфікації; сприяти активній комунікації тематичних спільнот; можливість планувати свою діяльність та обговорювати важливі педагогічні питання.

Унікальність і зручність порталу полягає в тому, що він «не прив'язує» користувача до конкретного комп'ютера чи локальних мереж, адже інформація доступна звідусіль, що забезпечує неабияку мобільність і доступність освітянських ресурсів. Зважаючи на стрімкий розвиток операційних систем (телефонів, смартфонів), це дозволяє у будь-якій ситуації використовувати необхідні інформаційні ресурси.

На порталі зареєстровано більше тринадцяти тисяч педагогічних працівників й управлінців навчальних закладів та установ освіти області.

Основними контентами системних складових порталу є:

- інформаційний;
- документальний;
- контент підвищення кваліфікації;
- комунікаційний;
- контент календарного планування;
- персональний контент «Мій віртуальний кабінет».

Коротко зупинимося на основних із них.

Інформаційний контент включає новини, оголошення, опитування; доступ до сайтів відділів (управлінь) освіти області; дошку пошани; віртуальний огляд шкільних музеїв, що мають звання «народний» чи «зразковий»; електронні газети «Освіта Рівненщини» й «Тримай хвилю» (учнівська).

Матеріали на порталі розміщено у форматах Word, Excel, PowerPoint, JEPG та ін.

Зважаючи на необхідність отримання інформації, портал має відкриті рубрики інформаційного, планового, документального контентів для усіх бажаючих.

Особливістю розділу «Новини» є те, що інформацією портал наповнюють 22 адміністратори (в управлінні освіти і науки, обласному інституті післядипломної педагогічної освіти та у відділах освіти всіх адміністративних одиниць області), які пройшли відповідні навчальні курси. Це дає можливість суттєво (у 20-40 разів) прискорити процес поінформованості освітян області.

Щоденно на порталі фіксується 600-800 відвідувань.

Документальний контент передбачає необхідний перелік нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки, управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації, Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, районних (міських) відділів (управлінь) освіти з основної діяльності.

Депозитарій ***контенту підвищення кваліфікації*** (спецкурси, наукові журнали, розробки, посібники, бібліотека, відеотека) допомагає педагогам у самовдосконаленні та підвищенні кваліфікації. На сьогоднішній день він включає понад 20 спецкурсів, 20 науково-методичних посібників та більше 50 наукових розробок, тематичних вісників, створених працівниками інституту післядипломної освіти; понад 20 відеосюжетів, 200 наукових статей, близько 50 фахових книг; матеріали конференцій, електронні версії журналів «Нова педагогічна думка» і «Фізика для фізиків»; передовий педагогічний досвід учителів краю, банк тематичних корисних посилань та ін.

Комунікаційний контент забезпечує доступну та безперебійну комунікацію практично між усіма категоріями педагогів, управлінців. Цей ресурс має управлінську, тематичну можливість комунікацій по вертикалі й горизонталі.

По лінії управління – спільноти керівників відділів (управлінь) освіти всіх рівнів, спільноти головних спеціалістів за напрямами роботи, завідувачів методичними кабінетами, методистів, керівників, заступників керівників навчальних закладів; загальнообласні, районні тематичні спільноти тощо. Кожна спільнота має власний функціонал для календарного планування, постановки завдань і контролю їх виконання, обміну повідомленнями, ресурс для розміщення різноманітних матеріалів, необхідних для роботи, зокрема презентацій, зображень.

Усі спільноти на порталі мають можливість проводити форуми, а будь-який зареєстрований педагог може створити власний блог. Крім того, тут розміщено платформу для проведення відеоконференцій, вебінарів, відеонарад тощо для 120 абонентів одночасно. Наприклад, окрім вебінарів, відеоонарад обласного рівня, які на сьогодні є досить популярними серед освітян, окремі райони налагодили роботу у відеорежимі між навчальними закладами і педагогічними спільнотами.

Контент календарного планування носить наскрізний характер, адже на порталі календаризуються загальнообласні заходи, вебінари, персональна робота та робота будь-якої спільноти. Кожен педагог, управлінець чи методист, виконуючи при цьому кілька функцій (учителя, члена методичного об'єднання, голови методичного об'єднання, заступника директора чи директора школи, класного керівника, члена творчої групи чи експериментальної лабораторії району), має можливість співставляти календарне планування, що суттєво поліпшує його роботу.

Персональний контент «Мій кабінет» – це персональна сторінка, власний «віртуальний робочий стіл» користувача, анонсоване «вікно» в інформаційне поле освіти області. Через власний віртуальний кабінет користувач бачить на одній сторінці усі нові події, що відбуваються в

інформаційно-освітньому середовищі Рівненщини: особисте листування, завдання, новини, оголошення, опитування, останні надходження документів міністерства, найближчі події, які зазначено в календарі. Крім того, тут можна дізнатися, що обговорюють на форумах чи в блогах, в яких спільнотах користувач бере участь тощо. На «віртуальному робочому столі» також можна зберігати папки та файли. При цьому зростає виробнича мобільність, доступність інформації, оперативність дій.

У функціоналі також великий ряд додаткових елементів, які в сукупності складають цілісність порталу як інформаційного освітнього середовища. До речі, портал має дуже зручну пошукову систему.

Робота порталу побудована за принципами відкритості, демократичності, варіативності, комунікативності, незалежності, неперервності підвищення кваліфікації.

Як зазначалося вище, на порталі є закриті та відкриті рубрики, що сприяє конфіденційності та безпечності роботи. Так, закритими є такі рубрики, як «Підвищення кваліфікації», «Спільноти», «Мій кабінет». Інші рубрики є відкритими, що дає можливість долучитися до інформаційно-освітнього середовища області учням, їх батькам та усім бажаючим.

Із метою використання на порталі навчального контенту в онлайн-режимі передбачено перехід на портал «Нова школа», що містить 40 програмно-педагогічних засобів (ППЗ) навчання зі шкільних предметів із грифом Міністерства освіти і науки.

Зважаючи на недостатню якість та швидкісні характеристики мережі Інтернет, у більшості користувачів виникла потреба розробити альтернативну модель для використання мультимедійних програмних педагогічних ресурсів. Торговою маркою «Розумники» розроблено мультимедіасервер (ММС), в якому вміщено 35 програмних засобів із грифом Міністерства освіти і науки для вчителів та 35 – для учнів. Із вересня 2012 року означені ММС були встановлені у 10 експериментальних закладах області та добре себе зарекомендували. Вони використовуються через внутрішні локальні мережі або WiFi навчальних закладів. Розглядається можливість об'єднання цих ресурсів із метою використання як офлайнового продукту для навчальних закладів.

Висновки. Інформаційно-комунікаційний веб-портал є якісно новим інструментом діяльності освітян регіону, що суттєво розширює та вдосконалює ефективність їх управлінської роботи, тематичної комунікації, поінформованості. Це – єдиний широкодоступний інформаційний освітній простір, який суттєво поліпшує доступність до освітянських ресурсів.

Активне впровадження навчального контенту у найкоротші терміни виведе навчальні заклади області на значно вищий рівень викладання, поставивши у рівні умови сільські і міські школи, суттєво підніме задекларовану законодавчими нормативними актами доступність до якісної освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розкритті ролі та значення контентів веб-порталу у ході роботи учасників навчально-виховного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Биков В. Ю. Відкрита освіта в Єдиному інформаційному освітньому просторі / В. Ю. Биков // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2010. – Вип. 7. – С. 30-34.
2. Биков В. Ю. Автоматизовані інформаційні системи єдиного інформаційного простору освіти і науки / В. Ю. Биков // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / гол. ред. М. Т. Мартинюк. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – Ч. 2. – С. 47-56.
3. Гриценко В. Г. Інформаційна технологія управління навчальним навантаженням у вищих навчальних закладах / В. Г. Гриценко // Інформаційні технології в освіті. – 2010. – № 8. – С. 61-68.
4. Гуржій А. М. Теоретичні напрями інформатизації загальноосвітнх навчальних закладів [Текст] / А. М. Гуржій // Педагогічна і психологічна науки в Україні : збірник наукових праць до 15-річчя НАПН України : в 5 т. Т. 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 392 с.
5. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія / В. В. Лапінський. А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна [та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова – К. : Педагогічна думка, 2010. – 160 с.
6. Львов М. С. Інформаційна система управління вищим навчальним закладом як платформа реалізації управління академічним процесом / М. С. Львов, В. О. Співаковський, Д. Є. Щедролосьєв // Вісник Харківського національного університету. – 2005. – (Серія «Математичне моделювання. Інформаційні технології. Автотматизовані системи управління»).
7. Львов М. С. Тенденції розвитку освітніх інформаційно-комунікативних технологій / М. С. Львов // Інформаційні технології в освіті. – 2008. – № 1. – С. 107-114.
8. Співаковський О. В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей : монографія / О. В. Співаковський. – Херсон : Айлант, 2003.
9. Указ Президента України № 1497/2005 «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [Електронний ресурс]. − Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/3398.html.
10. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» [Електронний ресурс]. − Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005.
11. Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015 року : затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 494 від 13 квітня 2011 р. [Електронний ресурс]. − Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/494-2011-%D0%BF.

Дата надходження до редакції: 11.06.2013 р.